

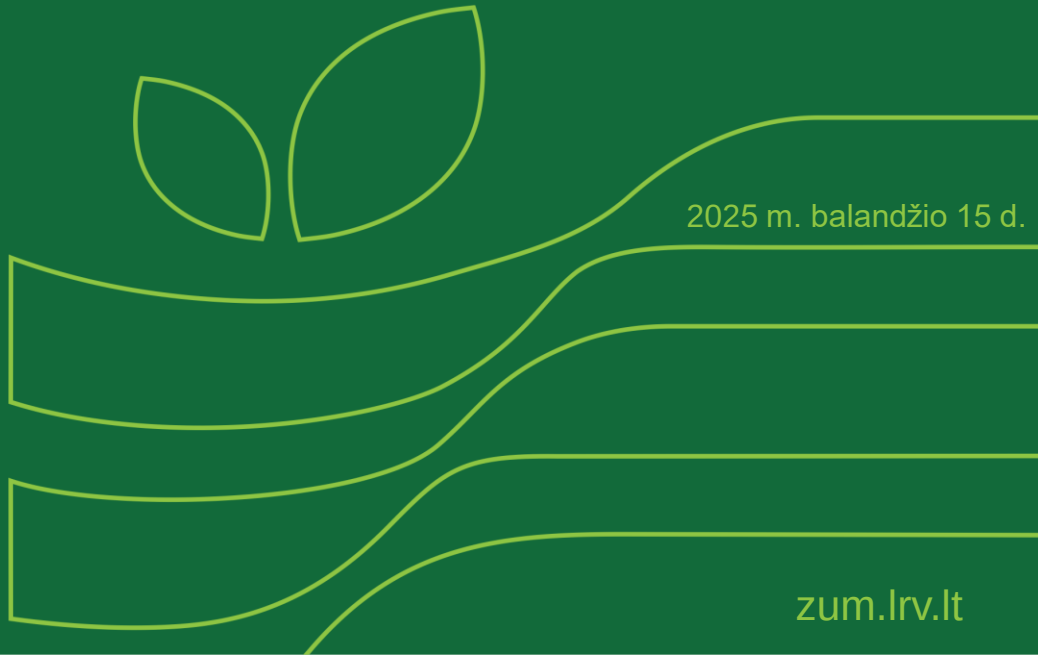

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Gamtos atkūrimo darbo grupės
Sausumos pogrupio susitikimas

ES Gamtos atkūrimo reglamentas

Žemės ūkio ekosistemų
atkūrimas (11 str.)
ir
BŽŪP priemonės

2025 m. balandžio 15 d.

zum.lrv.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014-2020 M. PROGRAMA

PRIEMONĖS „AGRARINĖ APLINKOSAUGA IR KLIMATAS“ ĮGYVENDINIMO PATIRTIS

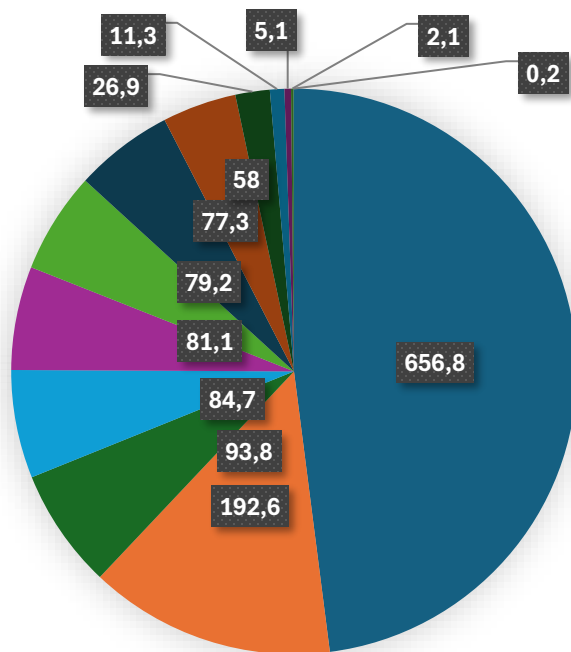
Prioritetas	Tikslinė sritis	Prisidedančios veiklos	Paremtas plotas, ha (2024m.)	Planuotas plotas, ha
Atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas	Biologinės įvairovės atkūrimas, išsaugojimas ir didinimas, įskaitant „Natura 2000“ vietoves, teritoriją, kuriose esama gamtinių požymių didelės vertės teritorijas, bei Europos kraštovaizdžius	Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius Ekstensyvus šlapynių tvarkymas Nykstančios mieldinių nendrinukių populiacijos buveinių saugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose bei šlapynėse Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos Melioracijos griovių šlaitų priežiūra	23 164	67 350
	Vandentvarkos gerinimas įskaitant trąšų bei pesticidų tvarkymo gerinimą	„Rizikos“ vandens būklės gerinimas Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje	5 707	18 000
	Dirvožemio erozijos prevencija ir dirvožemio tvarkymo gerinimas	Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema Dirvožemio apsauga	4 647	61 800
Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose	Žemės ūkio išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimas	Specifinių pievų tvarkymas Ražienų laukai per žiemą	25 277	70 000
	Anglies dvideginio absorbuojimas ir jo emisijos žemės ūkyje ir miškininkystėje mažinimas	Tarpinių pasėlių auginimas ariamoje žemėje Ekstensyvus šlapynių tvarkymas	15 084	16 000

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014-2020 M. PROGRAMA

PRIEMONĖS „AGRARINĖ APLINKOSAUGA IR KLIMATAS“ ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

Priemonės veiklų rodiklių pasiekimo lygis, proc.

- Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje
- Nykstančios meldinių nendrinukių populiacijos buveinių saugojimas šlapynėse
- „Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas
- Ražienų laukai per žiemą
- Ekstensyvus šlapynių tvarkymas
- Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema
- Nykstančios meldinių nendrinukių populiacijos buveinių saugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose
- Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius
- Melioracijos griovių šlaitų priežiūra
- Specifinių pievų tvarkymas
- Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamojoje žemėje
- Dirvožemio apsauga
- Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamojoje žemėje

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014-2020 M. PROGRAMA

2014-2020 m. KPP AGROAPLINKOSAUGOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PATIRTIS. DEKLARAVIMO REZULTATAI (1)

Veiklos sritis/ priemonės pavadinimas	Paremtas plotas, ha							
	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Ražienų laukai per žiemą	10 047	36 115	31 540	34 111	40 570	42 366	32 170	24 390
Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje		16 463	22 652	28 225	35 522	39 442	20 616	10 380
Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius	11 741	15 371	17 962	17 938	19 702	26 136	22 753	16 143
Ekstensyvus šlapynių tvarkymas	5 921	8 858	6 147	7 646	8 376	8 120	6 913	4 704
Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema	6 248	5 920	6 721	7 225	7 397	7 528	5 350	4 097
Rizikos vandens būklės gerinimas	210	3 554	4 574	6 219	7 154	7 526	7 474	5 697
Nykstančios meldinių nendrinukių populiacijos buveinių saugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose	2 669	2 766	3 000	3 045	3 287	3 480	3 028	2 211
Melioracijos griovių šlaitų priežiūra	4 963	4 377	2 926	865	688	633	654	536
Specifinių pievų tvarkymas	2 063	2 244	2 213	2 166	2 269	1 956	1 366	831
Dirvožemio apsauga	1 047	1 040	1 037	678	570	185	617	550
Nykstančios meldinių nendrinukių populiacijos buveinių saugojimas šlapynėse	75	477	476	524	529	489	454	64

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014-2020 M. PROGRAMA

2014-2020 m. KPP AGROAPLINKOSAUGOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PATIRTIS. DEKLARAVIMO REZULTATAI (2)

Veiklos sritis/ priemonės pavadinimas	Parentas plotas, ha							
	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamojoje žemėje	63	190	248	315	350	356	199	106
Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamojoje žemėje	5	5	5	7	22	19	17	10
Ekologinis ūkininkavimas	208 092	201 523	200 895	188 486	248 117	259 251	19 211	-
Su „Natura 2000“ ir vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos:								
„Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje	25 464	27 559	28 277	29 710	30 415	30 895	28 855	27 492
„Natura 2000“ miškų teritorijose	6 989	7 334	7 657	8 248	8 492	8 856	9 174	9 611

PRIEŽASTYS LĖMUSIOS ŪKININKŲ MOTYVACIJOS TRŪKUMĄ IR VEIKLŲ NEPOPULIARUMĄ*

- ❖ įsipareigojimai, jų trukmė, nelankstumu (daugeliui respondentų 5-6 m. įsipareigojimų laikotarpis atrodė per ilgas, įsipareigojimai negali būti nutraukti anksčiau laiko, negaliam keisti vienos veiklos kita)
- ❖ plotų valdymo teisė (Žemės savininkai nesutinka išnuomoti žemės ūkio naudmenų plotų ilgesniam laikotarpiui)
- ❖ kompensacinių išmokų dydžiai (daugeliu atvejų respondentai pasisakė, jog yra nepagrįstai mažas)
- ❖ *per didelės sankcijos, taikomos už įsipareigojimų nevykdymą*

*2019 m. AGRO ir NATURA priemonėse atlikta apklausa siekiant išsiaiškinti pareiškėjų lūkesčius

PARAMOS PRIEMONĖS SKIRTINGAIS PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIAIS (1)

2014-2020 m. KPP

„Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“

„Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema“

„Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamojoje žemėje“

„Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“

„Specifinių pievų tvarkymas“

„Nykstančios meldinių nendrinukių populiacijos buveinių saugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose“

„Nykstančios meldinių nendrinukių populiacijos buveinių saugojimas šlapynėse“

„Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“

„Melioracijos griovių šlaitų priežiūra“

STRATEGINIS PLANAS

„Tarpiniai pasėliai“

„Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema (NKP)“

„Trumpaamžių medingųjų augalų juostos“

„Daugiamečių žolių juostos“

„Ekstensyvus daugiamečių pievų tvarkymas ganant gyvulius“

„EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas“

„Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“

NAUJA! „Invazinių rūšių plitimo valdymas melioracijos griovių šlaituose“

PARAMOS PRIEMONĖS SKIRTINGAIS PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIAIS (2)

2014-2020 m. KPP

„Ekologinis ūkininkavimas“

„Su Natura 2000“ ir vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“

„Investicijos į materialųjį turta“ (veikla „Labiausiai nykstančių rūšių buveinių ir EB svarbos natūralių buveinių išsaugojimas“)

STRATEGINIS PLANAS

„Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“

„Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“

„Parama „Natura 2000“ miškuose“

„Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu“

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

2014-2020 M. KPP IR 2023-2027 M. STRATEGINIS PLANAS

PARAMOS PRIEMONĖS SKIRTINGAIS PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIAIS (3)

PRIEMONIŲ ATITIKMENŲ NĖRA:

2014-2020 m. KPP

„Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“
veiklos (2):

„Vandens telkinių apsauga nuo taršos
ir dirvos erozijos ariamojoje žemėje“

„Dirvožemio apsauga“

„Rizikos vandens būklės gerinimas“

„Ražienų laukai per žiemą“

STRATEGINIS PLANAS

„Augalų kaita“

„Sertifikuotos sėklos naudojimas“

„Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos“

„Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu“

„Kraštovaizdžio elementų priežiūra“

„Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis“

„Eroduotos žemės keitimas pievomis“

„Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir
priežiūra“

„Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu“

„Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos
ribų“

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023-2027 M. STRATEGINIS PLANAS

31 PROC. STRATEGINIO PLANO LĖŠŲ – APLINKOSAUGOS, KLIMATO IR TVARAUS ŪKININKAVIMO TIKSLAMS

❖ **Prisitaikymui prie klimato kaitos ir gamtinių išteklių saugojimui** Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane (Strateginis planas) numatyta apie 1 290 mln. Eur **(31 proc.) lėšų**, iš jų: tiesioginės išmokos ir sektorinės programos apie **753 mln. Eur**, kaimo plėtros intervencinės priemonės apie **539 mln. Eur**:

- **25% tiesioginių išmokų biudžeto** kasmet skirta veiksams, skatinantiems ūkininkus savanoriškai dalyvauti aplinkai ir klimatui palankiose veiklose – ekologinėse sistemose
- **43% kaimo plėtros lėšų** – su aplinka ir klimatu susijusioms priemonėms

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023-2027 M. STRATEGINIS PLANAS

STRATEGINIO PLANO PRIEMONĖS, PRISIDEDANČIOS PRIE GAMTOS ATKŪRIMO REGLAMENTO (1)

Ekologinės sistemos / veiklos pavadinimas	Deklaruotas plotas, ha	SP suplanuotas plotas, ha	SP suplanuoto ploto vykdymas, proc.
	2024 m.		
Augalų kaita	732 286	543 950	135
Tarpiniai pasėliai:	341 440		
• tarpiniai pasėliai per žiemą	264 938	180 000	147
• įsėlis / posėlis	76 501	165 380	46
Sertifikuotos sėklos naudojimas	286 296	393 769	73
Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos:	1 472 615	41 790	21
• tiesioginė sėja	105 305	200 000	53
• kt. bearimų technologijų būdai	1 367 309	897 984	152
Kraštovaizdžio elementų priežiūra	8 814	41 790	
Trumpaamžių medingųjų augalų juostos	2 716	6 200	44
Daugiamečių žolių juostos	4 548	6 200	73

SP – Strateginis planas

Detalūs SP priemonių aprašymai pateikti <https://zum.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/tiesiogine-parama/tiesiogines-ismokos-ekologines-sistemas-ekoschemas-2023-2027-m/>

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023-2027 M. STRATEGINIS PLANAS

STRATEGINIO PLANO PRIEMONĖS, PRISIDEDANČIOS PRIE GAMTOS ATKŪRIMO REGLAMENTO (2)

Ekologinės sistemos / veiklos pavadinimas	Deklaruotas plotas, ha	SP suplanuotas plotas, ha	SP suplanuoto ploto vykdymas, proc.
	2024 m.		
Ekstensyvus daugiamečių pievų tvarkymas ganant gyvulius	39 878	25 787	155
EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas	4 705	4 063	116
Ekstensyvus šlapynių tvarkymas	4 319	7 040	61
Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis	2 848	5 290	54
Eroduotos žemės keitimas pievomis	92	1 120	8
Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa (NKP)	3 814	4 041	94
Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu	1 198	2 303	52
Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra	6 843	17 783	38
Daugiamečių pievų išlaikymas ir priežiūra	28 641	112 500	25

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023-2027 M. STRATEGINIS PLANAS

STRATEGINIO PLANO PRIEMONĖS, PRISIDEDANČIOS PRIE GAMTOS ATKŪRIMO REGLAMENTO (3)

Kaimo plėtros priemonės pavadinimas	Deklaruotas plotas, ha / paraiškų sk.	SP suplanuotas plotas, ha / paraiškų sk.	SP suplanuoto ploto / paraiškų vykdymas, proc.
	2024 m.		
Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tėstiniai įsipareigojimai	217 909	229 263	96
Su „Natura 2000“ ir vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos*	37 104	33 000	112
Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų	13 378	14 122	95
NAUJA! „Invazinių rūšių plitimo valdymas melioracijos griovių šlaituose“**	–	–	–
Negamybinės investicijos susijusios su biologinės įvairovės buveinių kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu	3 vnt.	23 vnt.	13

* 2024 m. paraiškos rinktos pagal 2014-2020 m. KPP

** paraiškos bus renkamos nuo 2025 m.

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023-2027 M. STRATEGINIS PLANAS

STRATEGINIO PLANO PRIEMONĖS. REZULTATO RODIKLIAI (1)

Rodiklis	2023 m. planuota reikšmė, proc.	2023 m. pasiekta reikšmė, proc.	Rodiklio siektinas plotas per visą laikotarpį, ha / projektų / ūkių
R.14: Anglies dioksido kaupimas dirvožemyje ir biomasėje	26,07 (775 634 ha)	49,96 (1 486 362 ha)	839 000
R.19: Dirvožemio gerinimas ir apsauga	35,32 (1 050 829 ha)	49,48 (1 472 080 ha)	1 113 000
R.22: Tvarus maistinių medžiagų valdymas	17,62 (524 131 ha)	46,19 (1 374 114 ha)	551 000
R.27 Aplinkos arba klimato srities veiklos rezultatų gerinimas investicijomis į kaimo vietas	0	-100	1000 (projektai)
R.29 Ekologinio ūkininkavimo plėtra	10,79 (320 990 ha)	6,75 (200 832 ha)	382 100
R.31 Buveinių ir rūšių išsaugojimas	15,52 (461 798 ha)	8,57 (254 816 ha)	543 464
R.32 Su biologine įvairove susijusios investicijos	0,09 (130 ūkių)	0 (1 ūkis)	633 (ūkiai)
R.34 Kraštovaizdžio elementų išsaugojimas	2,9 (86 200 ha)	0,19 (5 636 ha)	86 200

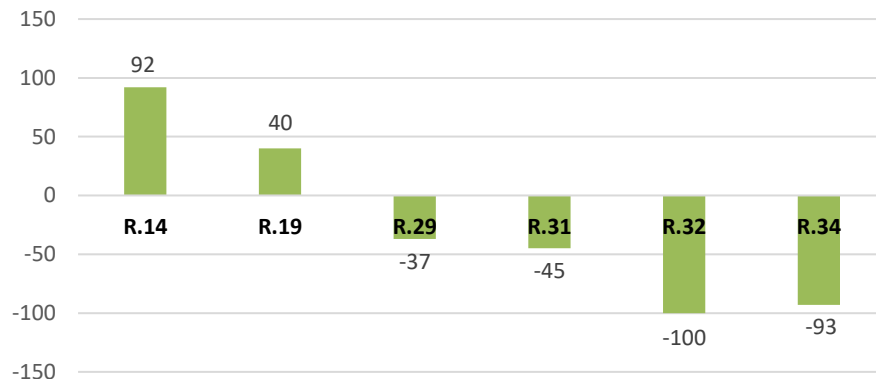
LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023-2027 M. STRATEGINIS PLANAS

STRATEGINIO PLANO PRIEMONĖS. REZULTATO RODIKLIAI (2)

Atlikti veiksmai:

- ❖ **R.29** (ekologinio ūkininkavimo plėtra) – II SP keitimu **padidintos ekologinės išmokos, pakeistas išmokų mažinimo stambesniems ekologiniams ūkiams taikymas, išplėstas priemonių sąrašas, kuriose ekologiniai ūkiai gali dalyvauti, apjungtos SP intervencinės priemonės, skirtos remti ekologiniams ūkiams**
- ❖ **R.31** (buveinių ir rūšių išsaugojimas) – II SP keitimu buvo perplanuoti (t. y. sumažinti) ir **nustatyti pagal realią situaciją bendrieji produkto rodikliai (plotai, ha)**
- ❖ **R.32** (su biologine įvairove susijusios investicijos) – **2024 m. pradėtos rinkti paraiškos**
- ❖ **R.34** (kraštovaizdžio elementų išsaugojimas) – II SP keitimu buvo perplanuotas (t. y. sumažintas) ir **nustatytas pagal realią situaciją bendrasis produkto rodiklis (plotai, ha)**

Nuokrypiai nuo Strateginio plano suplanuotų
rezultato rodiklių reikšmių (2023 m.)

ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS, KURIOJE YRA DIDELĖS ĮVAIROVĖS KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTŲ

Rodiklio skaičiavimo kliūtys:

- ❖ SP rezultato rodiklis **R.34 Kraštovaizdžio elementų išsaugojimas** apima tik kraštovaizdžio elementų plotus, remiamus per ekoschemas
- ❖ **GAAB 8** apima ne visus kraštovaizdžio elementus
- ❖ **Nesuderinti** GAR ir SP kraštovaizdžio elementų apibrėžimai ir apskaitos metodikos
- ❖ O kaip su likusiais **nedeklaruojamais kraštovaizdžio elementais?**

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

GAMTOS ATKŪRIMO REGLAMENTO 11 str. Žemės ūkio ekosistemų atkūrimo tikslai (2)

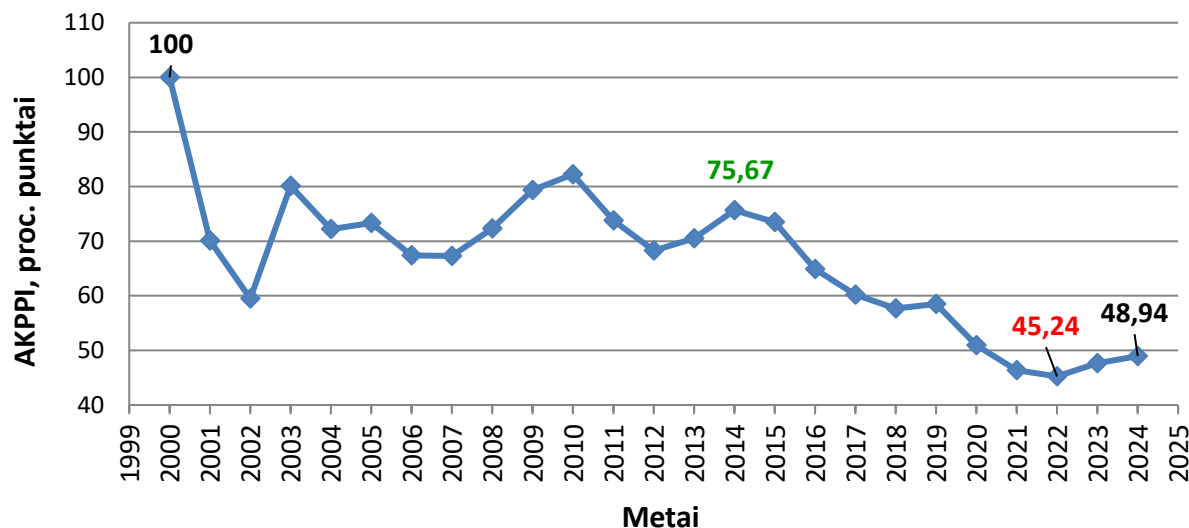
ORGANINĖS ANGLIES SANKAUPOS MINERALINIUOSE DIRVOŽEMIUOSE, KURIUOSE AUGA PASĖLIAI, DALIS

- ❖ Ilgalaikių organinės anglies sankaupų dirvožemyje duomenų visos Lietuvos mastu neturime.
- ❖ Lietuvoje organinės anglies kiekiai žemės ūkio veikloje naudojamame dirvožemyje buvo nustatomi **nuo 1985 m. iki 1992 m.**
- ❖ **2020-2024 metais** Žemės ūkio ministerijos užsakymu LAMMC Agrocheminių tyrimų laboratorija vykdė organinės anglies sankaupų stebėseną dirvožemyje.
- ❖ Šiuo metu vyksta iš skirtingų šaltinių 1985-2024 m. gautų tyrimų duomenų skaitmeninimas, kuris bus baigtas **2025 m. lapkričio 1 d.**
- ❖ Vytauto Didžiojo universitetui įstatymu pavesta **nuo 2025 m. liepos 1 d.** vykdyti dirvožemio agrocheminių savybių stebėseną.

AGRARINIO KRAŠTOVAIZDŽIO PAUKŠČIŲ POPULIACIJŲ INDIKATORIUS (AKPPI)

- ❖ 2014-2020 m. Kaimo plėtros programos ir 2023-2027 m. Strateginio plano poveikis biologinei įvairovei **bus įvertintas po 1 kartą**, atliekant programų ex-post vertinimus (KPP – 2026 m., SP – 2031 m.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Ačiū už dėmesį

